

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (tizedik tanács)

2016. április 7. *ⁱ

„Előzetes döntéshozatal – Jogvédelmi biztosítás – 87/344/EGK irányelv – A 4. cikk (1) bekezdése – A biztosított általi szabad ügyvédválasztás – Bírósági vagy közigazgatási eljárás – Fogalom – Ellátás engedélyezésének megtagadásával szemben benyújtott panasz”

A C-5/15. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Gerechtshof Amsterdam (amszterdami fellebbviteli bíróság, Hollandia) a Bírósághoz 2015. január 12-én érkezett, 2014. december 23-i határozatával terjesztett elő az előtte

AK

és

az **Achmea Schadeverzekeringen NV**,

a **Stichting Achmea Rechtsbijstand**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (tizedik tanács)

tagjai: F. Biltgen (előadó) tanácselnök, A. Borg Barthet és E. Levits bírák,

főtanácsnok: M. Wathelet,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az Achmea Schadeverzekeringen NV és a Stichting Achmea Rechtsbijstand képviseletében F. E. Vermeulen, P. R. van der Vorst és A. I. M. van Mierlo, advocaten,
- az osztrák kormány képviseletében G. Eberhard, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében F. Wilman és K.-P. Wojcik, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

* Az eljárás nyelve: holland.

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatali kérelem a jogvédelmi biztosítással kapcsolatos törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1987. június 22-i 87/344/EGK tanácsi irányelv (HL L 185., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 187. o.) 4. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet az AK és az Achmea Schadeverzekeringen NV valamint a Stichting Achmea Rechtsbijstand (a továbbiakban: Achmea társaságok) között egy állami szerv előtti, speciális egészségügyi ellátás engedélyezésére irányuló kérelemre vonatkozó panasz eljárás keretében felmerült ügyvédi költségek átvállalásának megtagadása tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 87/344 irányelv tizenegyedik preambulumbekendése a következőképpen rendelkezik:

„[M]ivel a jogvédelmi biztosítási fedezettel rendelkező személy érdeke azt jelenti, hogy a biztosított személynek képesnek kell lennie ügyvédet, vagy a nemzeti jog szerint megfelelő szakképesítéssel rendelkező egyéb személyt választania bármely vizsgálat vagy bírósági eljárás esetén [helyesen: bármely bírósági vagy közigazgatási eljárás keretében] és bármikor, ha érdekütközés lép fel”.

- 4 Ezen irányelv 2. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Ez az irányelv a jogvédelmi biztosításra vonatkozik. Ez olyan kötelezettségvállalást jelent, mely díjfizetés ellenében magában foglalja a jogi eljárások költségeinek viselését és egyéb, a biztosításhoz közvetlenül kapcsolódó szolgáltatások nyújtását, különösen a következő célokból:

- a biztosított személy számára kártérítés biztosítása az őt ért veszteség, kár vagy sérülés esetén, peren kívüli egyezség vagy polgári, illetve büntetőeljárás keretében [helyesen: a biztosított személy kárának peren kívüli egyezség útján, illetve polgári vagy büntetőeljárás által történő megtérítése],
- a biztosított személy védelme, illetve képviselése polgári, büntető-, közigazgatási vagy egyéb eljárásban, vagy bármilyen, vele szemben támasztott követelés esetén.”

- 5 Az említett irányelv 3. cikkének (2) bekezdése a következőképpen fogalmaz:

„Minden tagállam megteszi a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a területükön létrehozott biztosítóintézetek az adott tagállam által előírt választási lehetőséggel összhangban, vagy ha ezt a tagállam elfogadja, saját elhatározásuk alapján, a következő, vagylagos megoldások legalább egyikét alkalmazzák:

- a) a biztosítóintézet biztosítja, hogy a jogvédelemmel kapcsolatos kárigények kezelésével vagy az ezekhez kapcsolódó jogi tanácsadással foglalkozó egyetlen alkalmazottja se folytasson egyidejűleg hasonló tevékenységet:

[...]

- b) a biztosítóintézet a jogvédelmi biztosítás kárigényeinek kezelését egy különálló jogi személyiségű biztosítóintézetre bízta. [...]
- c) A szerződésben a biztosítóintézet megadja a biztosított személy számára a jogot arra, hogy érdekei védelmét attól a pillanattól kezdődően, hogy a szerződés értelmében követelést támaszthat biztosítójával szemben, a saját maga által kiválasztott ügyvédre, vagy amennyiben ezt a nemzeti jogszabályok megengedik, bármely más megfelelő szakképzettségű személyre bízta.”
- 6 Ugyanezen irányelv 4. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A jogvédelmi biztosítási szerződés kifejezett módon elismeri, hogy:

- a) amikor ügyvédet vagy a nemzeti jogszabályok értelmében megfelelő szakképzettséggel bíró egyéb személyt vesznek igénybe a biztosított személy érdekeinek védelme, képviselése vagy szolgálata érdekében valamely vizsgálatban vagy eljárásban [helyesen: bármely közigazgatási vagy bírósági eljárásban], a biztosított személy szabadon választhatja ki a kérdéses ügyvédet vagy egyéb személyt;
- b) a biztosított személy szabadon választhat ügyvédet, vagy elhatározása szerint, és amennyiben a nemzeti jogszabályok azt lehetővé teszik, bármely más megfelelő szakképzettséggel bíró személyt érdekei szolgálatára, érdekütközés esetén.”

A holland jog

- 7 A pénzügyi felügyeletről szóló holland törvény (Wet op het financieel toezicht) 4:67. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„A jogvédelmi biztosítást nyújtó biztosító gondoskodik arról, hogy a jogvédelmi szolgáltatás nyújtásáról szóló megállapodás kifejezett módon előírja, hogy a biztosított személy szabadon választhat ügyvédet vagy egyéb megfelelő jogi szakképzettséggel bíró személyt:

- a. amikor a biztosított valamely bírósági vagy közigazgatási eljárásban a védelmét, képviselését vagy érdekei szolgálatát ellátni képes ügyvédet vagy egyéb megfelelő jogi szakképzettséggel bíró személyt vesz igénybe; vagy
- b. érdekütközés esetén.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 8 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint AK jogvédelmi biztosítást kötött az Achmea Schadeverzekerings NV-nél, amely a biztosítással kapcsolatos kárigények kezelésével a Stichting Achmea Rechtsbijstandot bízta meg.
- 9 A többféle testi és lelki eredetű betegségben szenvedő AK 2013 novemberében kérelmet nyújtott be az ellátások igénybevételéről döntő központhoz (Centrum Indicatiestelling Zorg, a továbbiakban: CIZ) a speciális gyógykezelési költségekről szóló általános törvény (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) alapján igénybe vehető ellátások engedélyezése iránt.
- 10 2013. december 12-i határozatával a CIZ elutasította AK ellátás engedélyezése iránt benyújtott kérelmét. AK, miután úgy döntött, hogy panasszal él a CIZ elutasító határozatával szemben, az Achmea társaságokhoz fordult, és kérte, hogy vállalja át az általa választott, az említett törvény alapján járó ellátások engedélyezésével kapcsolatos ügyekben jártas ügyvéd igénybevételével összefüggésben felmerülő költségeket.

- 11 Miután az Achmea társaságok elutasították az AK által benyújtott költségátvállalási kérelmet, AK keresetet nyújtott be az elutasító határozattal szemben.
- 12 Az ügy a Gerechtshof Amsterdam (amszterdami fellebbviteli bíróság) elé került azon kérdés eldöntése céljából, hogy a CIZ által ellátás engedélyezésének megtagadása tárgyában hozott határozat ellen benyújtott panaszt a pénzügyi felügyeletről szóló törvény 4:67. cikkének a 87/344 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését átültető (1) bekezdése értelmében vett bírósági vagy közigazgatási eljárásnak kell-e minősíteni, és hogy ennél fogva AK-nak lehetősége van-e olyan ügyvédet választani, akinek költségeit az Achmea társaságoknak kell átvállalniuk.
- 13 A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben pontosítja, hogy a CIZ ellátás engedélyezése iránti kérelmet elutasító határozata ellen panasz nyújtható be a CIZ-nél, és az ilyen panasz tárgyában hozott határozat megtámadható keresettel a hatáskörrel rendelkező illetékes bíróság előtt, valamint fellebbezéssel a Centrale Raad van Beroep (társadalombiztosítási fellebbviteli bíróság) előtt.
- 14 E körülmények között a Gerechtshof Amsterdam (amszterdami fellebbviteli bíróság) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Ügy kell-e értelmezni a »közigazgatási eljárás« 87/344 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének elején és a) pontjában szereplő fogalmát, hogy abba beletartozik az a CIZ előtti panasztételi szakasz, amelyben az a személy, akinek javaslattételi kérelmét a CIZ elutasította, a CIZ-hez új határozat meghozatala iránti kérelmet tartalmazó panaszt nyújt be?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 15 A kérdést előterjesztő bíróság kérdése lényegében arra irányul, hogy a 87/344 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy a „közigazgatási eljárás” e rendelkezésben szereplő fogalmába beletartozik az az állami szerv előtt folyamatban lévő panasztételi szakasz, amelynek során az állami szerv bírói úton megtámadható határozatot hoz.
- 16 E tekintetben először is rá kell mutatni arra, hogy a 87/344 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében minden jogvédelmi biztosítási szerződésben kifejezetten el kell ismerni azt, hogy ha jogi képviselőt vesznek igénybe a biztosított érdekeinek bírósági vagy közigazgatási eljárásban történő védelme, képvisellete vagy szolgálata érdekében, akkor a biztosítottat megilleti a jogi képviselő szabad megválasztásához való jog.
- 17 Így tehát az említett rendelkezés szövegéből az következik, hogy a „közigazgatási eljárás” fogalmát a „bírósági eljárás” fogalmával szembeállítva kell értelmezni.
- 18 A „közigazgatási eljárás” 87/344 irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának értelmében vett fogalmának az alapeljárás alperesei által javasolt értelmezése, amely e fogalom jelentését a közigazgatási ügyekben lefolytatott, a megtámadott határozat jogszerűségének felülvizsgálatára irányuló és az érintett jogi helyzetét végleges módon rögzítő bírósági – azaz a szó szoros értelmében vett bíróságok előtti – eljárásokra kívánja korlátozni, megfosztaná tehát értelmétől az Európai Unió jogalkotója által kifejezetten használt „közigazgatási eljárás” kifejezést.
- 19 Másfelől meg kell állapítani, hogy még ha a bírósági, illetve közigazgatási eljárás előkészítő szakasza és döntéshozatali szakasza közötti különbségtétel a 87/344 irányelv megalkotása során viták tárgyát is képezhetette, az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése e tekintetben nem tesz különbséget, és így a „közigazgatási eljárás” fogalmának értelmezése nem korlátozható ebben az értelemben.

- 20 Másodsor, az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szöveggörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek részét képezi (lásd ebben az értelemben: St. Nikolaus Brennerei und Likörfabrik ítélet, 337/82, EU:C:1984:69, 10. pont; VEMW és társai ítélet, C-17/03, EU:C:2005:362, 41. pont; Eschig-ítélet, C-199/08, EU:C:2009:538, 38. pont).
- 21 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 87/344 irányelv és különösen annak – az ügyvéd, illetve a jogi képviselő szabad megválasztására vonatkozó – 4. cikke által kitűzött cél a biztosítottak érdekeinek széles körű védelmére irányul. Az ügyvéd, illetve a jogi képviselő megválasztásához fűződő jog általános hatályával és kötelező jellegével ellentétes az irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának megszorító értelmezése (lásd ebben az értelemben: Eschig-ítélet, C-199/08, EU:C:2009:538, 45. és 47. pont; Sneller-ítélet, C-442/12, EU:C:2013:717, 24. pont).
- 22 A jelen ügyben az ügy Bíróság elé terjesztett irataiból az állapítható meg, hogy a biztosított jogait mind a CIZ eredeti határozata, mind a CIZ panasz tárgyában hozott határozata érinti, mivel a tények vizsgálatára ebben a közigazgatási szakaszban kerül sor, és az fogja képezni a későbbi közigazgatási peres eljárásban hozott határozatok alapját.
- 23 E feltételek mellett nem vitatható, hogy a biztosított jogvédelemre szorul az olyan eljárásban, amely elengedhetetlen előfeltétele a közigazgatási bíróság előtti keresetindításnak.
- 24 Ezt az értelmezést nem kérdőjelezi meg az alapeljárás alpereseinek arra vonatkozó érve sem, hogy az ügyvéd, illetve jogi képviselő szabad megválasztásához fűződő jog tág értelmezése az egész jogvédelmi biztosításnak a 87/344 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének c) pontja értelmében vett „költségfedezési” elven alapuló biztosítássá való átalakítását eredményezné. A Bíróság korábban ugyanis már kimondta, hogy a 87/344 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének a) és b) pontjában előírt intézkedéseknek még abban az esetben is fennmarad a hatálya, ha ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja alapján azt a következtetést vonják le, hogy a jogvédelmi biztosítással rendelkező személy önálló joggal rendelkezik a jogi képviselőjének szabad kiválasztására (lásd ebben az értelemben: Eschig-ítélet, C-199/08, EU:C:2009:538, 49. pont).
- 25 Ezen túlmenően a jogvédelmi biztosítási rendszerekre gyakorolt esetleges pénzügyi következményeket illetően emlékeztetni kell arra, hogy még ha be is állnának ilyen pénzügyi következmények, azok akkor sem eredményezhetnék a 87/344 irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának megszorító értelmezését. A 87/344 irányelvnek ugyanis nem célja a jogvédelmi biztosítási szerződésekre alkalmazandó szabályok teljes harmonizálása, és a tagállamok az uniós jog jelenlegi állapotában szabadon meghatározhatják az említett szerződésekre alkalmazandó szabályozást, feltéve hogy az irányelvben foglalt elveket tartalmilag nem üresítik ki (lásd ebben az értelemben: Stark-ítélet, C-293/10, EU:C:2011:355, 31. pont). Így tehát a biztosított azon jogának gyakorlása, hogy szabadon megválaszthassa jogi képviselőjét, nem zárja ki azt, hogy egyes esetekben korlátozásokat lehessen alkalmazni a biztosítók által viselt költségekre (lásd: Sneller-ítélet, C-442/12, EU:C:2013:717, 26. pont).
- 26 A fenti megfontolásokra tekintettel a feltett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 87/344 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy a „közigazgatási eljárás” e rendelkezésben szereplő fogalma alá tartozik az az állami szerv előtt folyamatban lévő panasztételi szakasz, amelynek során az állami szerv bírói úton megtámadható határozatot hoz.

A költségekről

- 27 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

A jogvédelmi biztosítással kapcsolatos törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1987. június 22-i 87/344/EGK tanácsi irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy a „közigazgatási eljárás” e rendelkezésben szereplő fogalma alá tartozik az az állami szerv előtt folyamatban lévő panasztételi szakasz, amelynek során az állami szerv bírói úton megtámadható határozatot hoz.

Aláírások

i — Anonimizálás iránti kérelem nyomán a bevezető részben, valamint a 2. és a 8–12. pontban szereplő nevet betűkombináció váltotta fel.